

Innst. O. nr. 80

(2002-2003)

Innstilling til Odelstinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Ot.prp. nr. 33 (2002-2003)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om frittstående skoler (friskolelova)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

Departementet legger i proposisjonen fram forslag til ny lov om frittstående skoler (friskolelova). Loven skal erstatte gjeldende privatskolelov, som regulerer tilskudd til private grunnskoler og private skoler som gir videregående opplæring.

Med frittstående skoler menes skoler som er i privat eie og som er godkjent etter den nye loven. Skoler som er godkjent etter opplæringsloven § 2-12, skal fortsatt kalles private grunnskoler, bl.a. fordi disse skolene ikke er offentlig finansiert og kan drive sin virksomhet på kommersielt grunnlag. Lovforslaget omfatter heller ikke skoler som bare er godkjent for studiefinansiering, skoler som drives på politisk grunnlag, eller skoler som omfattes av folkehøyskoleloven eller voksenopplæringsloven.

Departementets endringsforslag i forhold til gjeldende privatskolelov er vesentlig knyttet til grunnskoler. Forslagene innebærer bl.a. at kravet til formål i privatskoleloven § 3 blir fjernet og erstattet med krav til innhold og kvalitet. Det innføres en rett til godkjenning for søkere som oppfyller lovens krav. Denne retten forutsetter at godkjenningen ikke medfører vesentlige og langsiktige negative følger for de kommunene det gjelder og innbyggerne der.

Departementet begrunner forslaget med at retten til å etablere skoler utenom det offentlige skoleverket er en grunnleggende demokratisk rett og en del av foreldreretten. Departementet viser i den forbindelse

til FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, artikkel 13 § 3.

Departementets lovforslag åpner for godkjenning av alle grunnskoler som oppfyller fastsatte krav til innhold og kvalitet, og gir regler som er enklere å praktisere og åpner for større mangfold. Departementet ser det som et mål at økt mangfold av offentlige og private skoler skal medvirke til å heve kvaliteten i både frittstående og offentlige tilbud. Departementet gjør samtidig oppmerksom på at skoler som bygger på et livssynsmessig eller pedagogisk alternativ, vil beholde sin pedagogiske og organisatoriske frihet.

Når det gjelder videregående skoler, inneholder ikke lovforslaget endringer i godkjenningskriteriene. Departementet ser at det er behov for endringer også her og vil vurdere dette i sammenheng med folkehøyskoleloven og ny lov om fagskoleutdanning (jf. Ot.prp. nr. 32 (2002-2003)).

Departementets lovforslag inneholder enkelte endringer som gjelder både grunnskoler og videregående skoler. Flere av disse innebærer en forenkling av reglene i forhold til gjeldende lov. I tillegg er lovforslaget innholdsmessig og språklig brakt mer i samsvar med opplæringsloven enn med den nåværende privatskoleloven.

Departementet mener det må forventes en gradvis økning i antallet frittstående skoler når en fjerner kravet om at skolen må være opprettet for bestemte formål for å få godkjenning. Departementet mener videre at forslaget trolig også vil føre til at det blir etablert frittstående skoler som vil appellere til bredere elev- og foreldregrupper enn i dag. Kommunale og frittstående skoler vil dermed i større grad kunne framstå som alternativer for elevene i et lokalt område, noe som gjør det vanskelig å forsvare at de skal ha ulike økonomiske vilkår. Departementet vurderer derfor endringer i finansieringssystemet for de fritt-

stående grunnskolene (jf. Ot.prp. nr. 80 (2002-2003)).

2. KOMITEENS MERKNADER

2.1 Formål og virkeområde for loven

Komiteen, medlemmene fra Høyre, Ine Marie Eriksen, Jan Olav Olsen, Raymond Robertsen og Søren Fredrik Voie, fra Arbeiderpartiet, Vidar Bjørnstad, Eva M. Nielsen og Karita Bekkemellem Orheim, fra Fremskrittspartiet, Ursula Evje og Arne Sortevik, fra Sosialistisk Venstreparti, Lena Jensen og lederen Rolf Reikvam, fra Kristelig Folkeparti, Arne Lyngstad og Elsa Skarbøvik, fra Senterpartiet, Rune J. Skjælaaen, fra Venstre, Trine Skei Grande, og representanten Jan Simonsen, viser til forslaget til lov om frittstående skoler.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, viser til at loven har som formål å medvirke til at det kan opprettes og drives frittstående skoler, slik at foreldre og elever kan velge andre skoler enn den offentlige.

Flertallet mener at målet må være å ha en best mulig skole. Den offentlige skolen blir etter flertallets mening bedre av å bli utfordret av alternativer med en annen pedagogikk, med et annet verdigrunnlag og med andre arbeidsmåter. Flertallet ønsker også å slå fast at foreldreretten er grunnleggende i et demokrati og at denne vil styrkes av dette lovforslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen registrerer at Regjeringen med dette forslaget gjør et forsøk på å gi økt grad av valgfrihet for elever gjennom utvidelsen av muligheten til å velge en skole som ikke er eiet av det offentlige. Disse medlemmer peker på at for Fremskrittspartiet og representanten Simonsen er det frie skolevalg en grunnleggende rettighet, både av hensyn til foreldre og elever. Disse medlemmer registrerer at Regjeringens forslag til ny lov har betydelige mangler som vil videreføre forskjellsbehandlingen av skoleelever i offentlige og private skoler.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, vil vise til at lov om frittstående skoler har sitt utspring i menneskerettighetene som er ut-

trykt i bl.a. de konvensjoner som er inkorporert i den norske menneskerettsloven. Blant annet gis det "frihet til å velge andre skoler for sine barn enn dem som er opprettet av offentlige myndigheter". Flertallet vil understreke at denne frihet til å velge alternativer betyr at loven i særlig grad skal beskytte retten til å opprette skoler med alternativ undervisning.

Flertallet foreslår et tillegg til formålsparagrafen:

"§ 1-1 første ledd skal lyde:

Formålet med denne lova er å medvirke til at det kan opprettast og drivast frittstående skolar, mellom anna skolar oppretta av religiøse og/eller etiske grunnar og skolar oppretta som eit fagleg-pedagogisk alternativ, slik at foreldre og elevar kan velje andre skolar enn dei offentlege, jf. lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett § 2 nr. 2."

Flertallet er kjent med at det ikke finnes noen ordning for støtte for hjemmeundervisning etter opplæringsloven. Den enkelte kommune må selv vurdere om den ønsker å prioritere dette økonomisk, for eksempel om den vil holde lærebøker for barn som har hjemmeundervisning. Flertallet er av den oppfatning at kommunen også skal tilby gratis læremidler til elever som har hjemmeundervisning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen peker på at et system med fri etablering av skoler innenfor rammen av nasjonale godkjenningskriterier må ha en viktig avgrensning i forhold til hensyn til integrering av fremmedkulturelle. Med henvisning til punkt d) i den nye loven om frittstående skoler vil disse medlemmer derfor avvise godkjenning av skoler som åpenbart etableres for å gi et tilbud til etnisk baserte grupper. Disse medlemmer forutsetter at det gjennomføres hyppige tilsyn ved etablerte skoler som åpenbart har fått en utvikling i retning av etnisk basert elevgrunnlag. Tilsyn må også omfatte likestillingspraksis ved skolen og elevenes norskkunnskaper.

Disse medlemmer forutsetter at tilsyn både i private og offentlige skoler omfatter formål omtalt i lov om frittstående skoler og formål omtalt i opplæringsloven. Disse medlemmer peker på at lov om frittstående skoler skal omfatte alle alternativer til den offentlige skolen, også hjemmebasert opplæring.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"§ 1-2 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Lova gjeld også opplæring i heimen."

Disse medlemmer peker på at et fritt skolevalg for elever og foreldre må sikres gjennom et felles lovverk for private og offentlige skoler som åpner for fri etablering av skoler innenfor rammen av et nasjonalt godkjenningssystem. Disse medlemmer mener derfor at opplæringsloven og lov som omhandler private eller frittstående skoler samt hjemmebasert undervisning bør omarbeides til en felles lov. Disse medlemmer peker på at Sverige har hatt et slikt felles lovverk i over 10 år.

Disse medlemmer viser til at det etter denne lovendring blir en tredeling av norsk skole og derved norske elever; skoler eiet av offentlig myndighet finansiert med offentlige midler, skoler eiet av private utdanningsaktører godkjent av NOKUT og delvis finansiert med offentlige midler og endelig skoler eiet av private uten finansiering med offentlige midler. Disse medlemmer finner en slik tredeling uheldig.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til en felles opplæringslov for alle elever, og som omfatter både hjemmeundervisning, grunnskole og videregående opplæring."

Disse medlemmer peker på at betegnelsen "friskolelov" ikke er en god betegnelse. Den gir bl.a. antydning om at andre skoler ikke er "frie". Disse medlemmer ønsker derfor at betegnelsen lov om frittstående skoler brukes.

Disse medlemmer viser for øvrig til opplæringslovens § 1-2 og legger til grunn at opplæringslovens formål - med unntak av forhold som åpenbart omfattes av alternativ pedagogikk og religiøst/etisk grunnlag - også gjelder for frittstående skolers virksomhet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"§ 1-1 annet ledd punkt f) skal lyde:

For øvrig skal også opplæringslova § 1-2 leggjast til grunn med nødvendig tilpassing for skolar som er baserte på eit religiøst/pedagogisk alternativ."

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet går imot Regjeringens forslag om å gi private grunnskoler rett til godkjenning og tilskudd fra staten uavhengig av formål. Disse medlemmer mener grunnskolen skal gi alle elever en felles plattform, og har en viktig funksjon som møteplass for barn med ulik bakgrunn. Bare en felles offentlig skole kan sikre et slikt fellesskap og mangfold, og gi alle en god og likeverdig utdanning uav-

hengig av deres økonomiske, kulturelle, eller religiøse bakgrunn.

Disse medlemmer viser til at valgfriheten foreldre får med lovforslaget fra Regjeringen ikke vil være en valgfrihet for alle. Evalueringer utført for det svenske skoleverket har vist at det i praksis er foreldre med høy utdanning som orienterer seg i tilbudet av ulike skoler og som gjør et aktivt skolevalg. Høyt utdannede er overrepresentert blant foreldrene som har barn i private skoler i Sverige. Det er videre en realitet at det først og fremst er i byer og på store tettsteder det er elevgrunnlag for å gi et tilbud om flere alternative skoler. De norske privatskolene skal i tillegg kunne ta skolepenger, og vil dermed bare være et alternativ for de som har råd til å betale for skolegangen til barna sine. Men selv i Sverige, der private skoler ikke har anledning til å ta skolepenger, har det altså vist seg at forutsetningene og mulighetene til å velge private alternativer ikke omfatter alle. Flertallets argumentasjon for lovforslaget ut fra en generell "foreldrerett" blir etter disse medlemmers oppfatning svært misvisende når ikke alle kan benytte denne valgfriheten.

Disse medlemmer frykter videre at et frislipp av private skoler vil bety en nedbygging av den offentlige fellesskolen som er åpen for alle, og som skal gi alle barn samme muligheter til læring og utvikling. Lik rett til utdanning har vært et bærende prinsipp i norsk utdanningspolitikk siden etterkrigstiden. Økningen i andelen private grunnskoler som kan forventes med den nye loven, kan gi økte forskjeller i den norske skolen, ved at barn fra ressurssterke hjem - økonomisk eller kulturelt - i større grad går i private skoler, mens resten av elevene vil gå i den offentlige skolen. Ulikhetene i elevenes forutsetninger kan bidra til å skape betydelige kvalitetsforskjeller mellom de offentlige og de private skolene. Mens de offentlige skolene har plikt til å ta imot alle elever, vil de private skolene ved oversøkning kunne velge hvilke elever de vil ta inn, for eksempel ut fra karakterer eller geografisk nærhet. Dette kan forsterke forskjellsutviklingen mellom de offentlige og de private skolene ytterligere.

Disse medlemmer vil advare sterkt mot den segregeringen av elever som økning av antallet privatskoler vil kunne bety. Evaluering av den svenske friskolereformen tyder på at prestasjonsmessig, sosioøkonomisk og etnisk segregering har økt. Det at barn og unge går sammen på skolen og får en felles plattform, uavhengig av hvilken bakgrunn de har, bidrar til å gi barn og unge forståelse og toleranse for hverandre, og virker integrerende i samfunnet. Videre bidrar det til å gi alle like muligheter til utvikling og læring, uavhengig av det grunnlaget de har hjemmefra. Disse medlemmer mener derfor at man i stedet for å øke innslaget av privatskoler bør satse på

å utvikle og forbedre den åpne offentlige fellesskolen, for å bidra til fellesskap, utjevning og integrering i samfunnet.

Disse medlemmer viser til at lovforslaget vil innebære en betydelig omlegging av dagens skolesystem, og mener at konsekvensene av forslaget er manglende belyst. Videre mener disse medlemmer at forslagene i proposisjonen burde vært behandlet i sammenheng med Ot.prp. nr. 80 (2002-2003) som ble fremlagt 25. april 2003 og som tar opp igjen flere av temaene i tillegg til at den omhandler finansieringen av de private skolene. Disse medlemmer mener at en så betydelig omlegging av norsk skolepolitikk burde fått en mer forsvarlig behandling.

Disse medlemmer viser til at det allerede i dag er en tiltagende økning i etablering av private grunnskoler som en direkte følge av dårlig kommuneøkonomi. Nedlegging av grendeskoler er for mange kommuner eneste styringsverktøy for å få kommunebudsjettet i balanse. Konsekvensen er at foreldrene og nærmiljøet tvinges til å etablere en privat skole som erstatning for den offentlige grendeskolen som er avviklet. Disse medlemmer frykter at en endring av loven, der det ikke lenger stilles krav til skolens formål for å oppnå godkjenning, vil forsterke denne utviklingen. Disse medlemmer mener det er grunn til bekymring når Regjeringen på denne måten prioriterer å legge veien åpen for etablering av private skoler samtidig som den offentlige skolen er under et press som resulterer i tap av nærmiljøskolen. Etablering av private skoler kan ikke benyttes som erstatning for en god, offentlig skole.

Disse medlemmer viser til merknadene ovenfor og vil på denne bakgrunn stemme mot hele lovforslaget fra Regjeringen, og legger i utgangspunktet dagens lov om privatskoler til grunn.

Disse medlemmer viser til at forslaget til lov om frittstående skoler inneholder enkelte endringer som vil styrke elevenes rettigheter i forhold til gjeldende lov om privatskoler. Lovutkastet pålegger dessuten skoleeier å ha lokaler som er tilrettelagt for elever med ulike funksjonshemninger. Etter opplæringsloven har elever rett til tilpasset opplæring. En tilsvarende bestemmelse er tatt inn i forslaget til lov om frittstående skoler. Disse medlemmer mener disse endringene må innarbeides i gjeldende privatskolelov.

Disse medlemmer viser til at flere av endringsforslagene pålegger kommunene et økonomisk ansvar de ikke har i dag. Prinsipielt mener disse medlemmer at det er skoleeier som har ansvaret for at lokalene har en standard og er tilrettelagt for funksjonshemmede elever. Disse medlemmer vil understreke at en viktig forutsetning for godkjen-

ning skal være at lokalene oppfyller kravene til at også funksjonshemmede elever har tilgang.

Disse medlemmer viser til at forslaget til lov om frittstående skoler gir de private skolene opplysningsplikt til barnevernet og sosialetaten på samme vilkår som den offentlige skole etter opplæringslova §§ 15-3 og 15-4 og lov om barnevernstjenester § 6-4 andre ledd. Disse medlemmer mener dagens privatskolelov må oppgraderes slik at privatskoler på samme måte som den offentlige skolen skal ha opplysningsplikt til barnevernet og sosialetaten.

Disse medlemmer viser til at lovforslaget gir elever med et annet morsmål enn norsk og samisk rett til nødvendig morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring og særskilt norskopplæring også i de private skolene. Disse medlemmer støtter prinsippet om at elever fra språklige minoriteter som går i private skoler må ha rett til slik særskilt opplæring, og mener dagens privatskolelov må oppgraderes i tråd med dette, jf. forslag nedenfor. Videre støtter disse medlemmer forslaget om å ta forskriften til opplæringsloven § 24-1 inn i opplæringsloven § 2-8, slik at denne retten er lovfestet også for elever i offentlige skoler.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med forslag til endringer av gjeldende privatskolelov som omfatter:

- skolemiljø, tilsvarende bestemmelser som er innført i opplæringsloven,
- lokaler tilpasset funksjonshemmede elever,
- elevenes rett til tilpasset opplæring,
- rett til særskilt opplæring for elever fra språklige minoriteter,
- elevenes rett til rådgivningstjeneste,
- skolens opplysningsplikt til barnevernet og sosialetaten."

Komiteens medlem fra Senterpartiet ønsker en sterk offentlig skole der det er rom for alle, uavhengig av sosiale skillelinjer, funksjonsnivå, etnisk bakgrunn og trosretning. I respekt for foreldrenes rett til å velge opplæring for sine barn ut i fra egen overbevisning, ønsker Senterpartiet å opprettholde privatskoleloven som er i overensstemmelse med Norges forpliktelser i henhold til internasjonale konvensjoner. Dette medlem mener foreldrenes rett til selv å velge undervisning for sine barn ivaretas tilfredsstillende gjennom gjeldende privatskolelov. Dette medlem viser til Senterpartiets program der partiet ønsker en videreføring av kravet om at private skoler skal ha et alternativt formål lagt til grunn for sin undervisning. Etter dette medlems oppfatning understreker lovens krav om alternativt formål selve kjernen i foreldreretten, nettopp retten til å

velge mellom reelle undervisningsalternativ som i sitt innhold fungerer som supplement til den offentlige skolen, og ikke en rett til å velge mellom skoler som etableres i direkte konkurranse med den offentlige skolen.

2.2 Godkjenning med rett til tilskudd

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, har merket seg at godkjenning av frittstående skoler er tenkt lagt til departementet.

Flertallet ønsker å påpeke behovet for å sikre kontinuitet og likhet i godkjenningen. Politikere har ansvar for å lage og eventuelt endre loven, mens praktiseringen av den må legges til forvaltningen i samsvar med vedtatte retningslinjer. Flertallet mener derfor at denne godkjenningen må plasseres i en organisasjonsform som hindrer politisk behandling av enkeltsaker. NOKUT og Læringscenteret er eksempler på slike organisasjonsformer.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med et forslag til organisasjonsform for godkjenning og tilsyn av frittstående skoler senest høsten 2003."

Flertallet har merket seg at det legges opp til å gi vertskommunen en uttalerett i godkjenningssaker. Flertallet er opptatt av at det skal være en slik uttalerett for kommuner i behandlingen av særskilte saker, men at den ikke må få karakter av en kommunal vetorett. En slik vetorett til kommunene er flertallet motstandere av. For flertallet er likebehandlingen for brukerne viktigst. Flertallet viser igjen til lov- og regelverk i Danmark, der man etter 50 års gode erfaringer med friskoler ikke har sett det riktig eller nødvendig å gi kommunene vetorett mot etablering av friskoler.

Flertallet støtter Regjeringens forslag om at frittstående skoler enten skal følge den læreplanen som gjelder for offentlige grunnskoler, eller læreplaner som på en annen måte sikrer elevene jevn god opplæring. Flertallet ønsker likevel å påpeke at dette ikke må legges hindre for at frittstående skoler kan ha mer ambisiøse målsetninger i sine læreplaner enn det som er jevngodt. Flertallet vil understreke undervisningsfrihet for friskolene som et grunnleggende prinsipp, og mener godkjenningssakspraksis må bygge på dette prinsipp.

Flertallet merker seg at Regjeringen ikke foreslår at lovendringen skal omfatte videregående skoler, og kun antyder en vurdering av behovet for en slik endring senere. Flertallet ser derimot et behov for at lovendringen også omfatter videregående skoler. Flertallet har også merket seg at det synes

å være en økende interesse for private alternativer innenfor videregående opplæring.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med et lovforslag om godkjenning med rett til tilskudd av private videregående skoler i løpet av vårsesjonen 2004."

Flertallet er kjent med at Kvalitetsutvalget bl.a. vurderer overgangen mellom grunnopplæring og videregående opplæring. I den forbindelse vil læreplanverket bli drøftet. Flertallet mener i den sammenheng at Regjeringen i oppfølgingen av Kvalitetsutvalgets arbeid, bør drøfte standarder for faglig måloppnåelse i all grunnopplæring.

Flertallet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge fram sak som drøfter standarder for faglig måloppnåelse i all grunnopplæring i forbindelse med oppfølgingen av Kvalitetsutvalgets arbeid."

Flertallet er opptatt av at det tas hensyn til at skoler får dekket utgifter til spesialutstyr for å sikre at funksjonshemmede kan tas opp som elever. Flertallet viser til den forestående behandling av Ot.prp. nr. 80 (2002-2003) og kommer tilbake til dette i den forbindelse.

Flertallet viser til behandlingen av lov om fagskoler (Innst. O. nr. 78 (2002-2003) og Ot.prp. nr. 32 (2002-2003)). Flertallet ser det ikke som nødvendig at § 2-2 utvides til å omfatte fagskoler med rett til tilskudd. Slike skoler blir godkjent etter lov om fagskoleutdanning. Om fagskolen har rett til å motta tilskudd etter friskoleloven, vurderes ut fra hvorvidt skolen har vært godkjent etter privatskoleloven tidligere, eller om skolen kan regnes som en skole som tilsvarer de fagskoler som har vært godkjent etter privatskoleloven. En forutsetning for at slike fagskoler skal motta tilskudd etter reglene i denne lov, er at driften av disse skolene underlegges de bestemmelser som gjelder i denne lov.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen viser til at dagens privatskolelov hittil har plassert Norge i en annen situasjon enn våre to nærmeste naboland Danmark og Sverige. Danmark har lang tradisjon fra midten av 1950-årene med "friskoler" der ca. 12 pst. av elevene i grunnskolen går i skoler som ikke eies av det offentlige. Sverige endret lovgivning fra 1992 og har økning både i antall private skoler og i elever som velger private skoler.

Disse medlemmer vil spesielt peke på at i Danmark - som har lengst tradisjon med private sko-

ler og som av de nordiske land også har flest elever i slike private skoler, har statlige myndigheter en svært begrenset rolle når det gjelder godkjenning av private skoler.

Disse medlemmer peker videre på at det mest særegne med den nåværende norske lovgivning vedrørende privatskoler er at den bare åpner for noen typer skoler og at den gir Utdanningsdepartementet myndigheten til å avgjøre hvorvidt søkere tilfredsstiller de kriterier som loven angir. Som det ofte har vært fremvist de senere årene, åpner dette for stor grad av politisk vurdering og styring av hvorvidt private skoler blir godkjent eller ikke. Etter disse medlemmers syn understreker denne svakheten ved privatskoleloven behovet for endring nettopp på dette punkt. Når Regjeringen foreslår å videreføre ordningen med godkjenning av søknader i departementet, er det etter disse medlemmers mening en dårlig løsning. Det er en modell som er dårlig samstemt med den løsning som er valgt for høyere utdanning gjennom etablering av Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) fra 1. januar 2003. Heller ikke er dette samstemt med at NOKUT er valgt som godkjenningsorgan i den nye loven om fagskoler som nylig er behandlet i Ot.prp. nr. 32 (2002-2003). Disse medlemmer viser til at oppgaven for NOKUT er både godkjenning og evaluering av høyere utdanning. Etter disse medlemmers mening er et slikt uavhengig organ viktig for å sikre og opprettholde kvalitet i det samlede utdanningssystemet, ikke bare i høyere utdanning. Disse medlemmer understreker at det derfor er svært viktig at godkjenningen gjøres av en instans som er helt uavhengig av Utdannings- og forskningsdepartementet, og at godkjenningsmandatet omfatter både institusjoner eiet av både offentlig myndighet og ulike private utdanningstilbydere. Etter disse medlemmers syn er det derfor viktig at NOKUTs ansvar for godkjenning og evaluering også omfatter de øvrige deler av utdanningssystemet; grunnskole og videregående opplæring.

Disse medlemmer peker på at private skoler som ikke søker om tilskudd/får rett til tilskudd, også skal godkjennes av departementet. I tråd med sitt syn på at godkjenning skal foretas av et uavhengig organ, mener disse medlemmer at også private skoler som ikke mottar offentlig tilskudd, skal godkjennes av NOKUT.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"§ 2-1 skal lyde:

Frittstående skolar og heimeundervisning som oppfyller dei krava som følgjer av lova, har rett til godkjenning og offentlig tilskot. Den enkelte skolen må gi opplæring på norsk eller samisk. Foreldre eller

føresette med barn i opplæringspliktig alder som anten sjølv eller ved andre vil syte for undervisning utanom skole (heimeundervisning) skal melde dette skriftleg til bustadkommunen.

Retten til godkjenning gjeld også for norske frittstående skolar i utlandet og internasjonale frittstående skolar i Norge.

Vurdering og godkjenning av frittstående skolar etter denne lova og av private skolar i iht. opplæringslovas § 2-12 skal gjerast av NOKUT. Heimeundervisning treng ikkje førehandsgodkjenning.

§ 2-2 utgår."

Disse medlemmer mener det vil være nødvendig å foreta en omstrukturering av NOKUT og tilføre nødvendig kompetanse i egne avdelinger; herunder altså en avdeling for grunnskole og videregående opplæring. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om organisering og kompetanse i NOKUT. Stortinget legger til grunn at NOKUTs oppgaver også skal omfatte godkjenning og tilsyn av alle grunnskoler og skoler på videregående nivå."

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen legger offentlige skoler som målingsgrunnlag gjennom uttrykket "jamngod". Disse medlemmer peker på at det bør utarbeides nasjonale minstestandarder for læringsutbyttet for all grunnopplæring. Etter disse medlemmers mening vil en slik minstestandard for eksempel være at alle barn ved utgangen av 3. klasse skal ha en minimumsferdighet i lesning, skrivning og matematikk.

Disse medlemmer peker videre på at i tillegg til en felles nasjonal plattform bør både offentlige og private skoler ha mulighet til å utvikle spesialiteter og merverdier. På denne måten mener disse medlemmer at det samlede undervisningstilbudet kan få et mangfold som på en god måte kan ta vare på og utvikle alle barns evner.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"§ 2-3 første og annet ledd skal lyde:

Skolen skal drive verksemda si etter læreplanar godkjende av NOKUT.

Det må gå fram av planen kva slag vurderingsformer og dokumentasjon skolen skal nytte. Frittstående skolar skal anten følgje den læreplanen som gjeld for offentlege skolar eller læreplanar som på annan måte sikrar elevane minst jamngod opplæring. Frittstående skolar som er oppretta av religiøse og/eller etiske grunnar eller oppretta som eit fagleg-pedagogisk al-

ternativ, kan likevel gjere unntak frå dei offentlege planane der dette er grunnlagt med formålet til skolen."

Disse medlemmer legger til grunn at private skoler som er godkjent etter gjeldende privatskolelov, også forblir godkjent etter ny lov om frittstående skoler. Disse medlemmer forutsetter at tilsynsmyndighet følger opp den nye lovens innhold gjennom tilsyn på disse skolene.

Disse medlemmer legger videre til grunn at ikke ferdigbehandlede søknader etter privatskoleloven ferdigbehandles etter ny lov uten ny søknad, samt at dagens finansieringsordning gjelder inntil ny er vedtatt.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet merker seg at Regjeringen vil gi private skoler som oppfyller kravene i loven, rett til godkjenning og statlige tilskudd med et forbehold om at godkjenningen ikke får "vesentlige negative følger for kommunen". Disse medlemmer merker seg også at departementet i merknader til lovforslaget setter en høy terskel for at departementet skal kunne avslå en søknad om etablering av privatskoler basert på kommuners innvendinger om negative konsekvenser. Et lokalt politisk flertall skal heller ikke kunne stanse opprettelse av private skoler dersom de ønsker det ut fra en helhetlig vurdering av kommunens skoletilbud. Dette til tross for at etablering av private skoler kan ha betydelige konsekvenser for elevgrunnlag og ressursbruk i de kommunale grunnskolene, og ha betydning for det samlede skoletilbudet kommunen kan gi. Disse medlemmer mener dette undergraver kommunenes selvstyre betraktelig og står i sterk kontrast til Regjeringens uttalte mål om økt lokal handlefrihet.

2.3 Elevene

Inntak av elever

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, er opptatt av at denne loven ivaretar det som alltid har vært et grunnleggende prinsipp i norsk skole, nemlig prinsippet om lik rett til utdanning. Flertallet stiller seg derfor bak Regjeringens forslag om at frittstående skoler skal stå åpne for alle som fyller vilkårene for inntak i den offentlige skolen. Det må ikke gis anledning til å sile elever etter lønnsomhet. På samme måte som i den offentlige skolen må også frittstående skoler forplikte seg til å ta inn elever som krever ekstra ressurser. Skolen som arena for integrering har en egenverdi både for de som integreres og for andre elever. Denne verdien må

etter flertallets mening også elever i frittstående skoler få oppleve.

Flertallet vil understreke kravet til objektive saklige kriterier i frittstående skolars inntaksreglement.

Flertallet er kjent med at det er foreslått å avvikle tilskudsregel nr. 1 og 2 i dagens privatskolelov § 26. Flertallet mener denne type skoler representerer et viktig tilbud for en utsatt gruppe i samfunnet og forutsetter at finansiering av de skoler som i dag ligger under disse tilskudsreglene, opprettholdes. Flertallet forutsetter videre at for de skolene som allerede er godkjent etter disse reglene, innebærer forslaget til ny lov ingen endring i forhold til de vilkår som er satt for godkjenning.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

"§ 2-1 tredje ledd skal lyde:

Retten til godkjenning, jf. første og andre leddet, gjeld ikkje norske frittstående grunnskolar i utlandet, internasjonale frittstående grunnskolar i Norge og grunnskolar oppretta for funksjonshemma. Departementet kan likevel, etter ei samla vurdering, godkjenne slike skolar. Før ein internasjonal frittstående grunnskole eller ein grunnskole for funksjonshemma blir godkjend, skal vertskommunen gi fråsegn i saka."

Flertallet viser til at etter gjeldende privatskolelov kan departementet godkjenne skoler for funksjonshemmede elever. Flertallet legger vekt på at forslaget innebærer en videreføring av gjeldende regler.

Flertallet vil understreke at når det gjelder godkjenning av videregående skoler videreføres bestemmelsene i privatskoleloven i ny § 2-2. Under privatskoleloven er det gitt godkjenning av videregående skoler tilpasset funksjonshemmede. Dette betyr at dagens praksis for godkjenning av videregående skoler for funksjonshemmede videreføres.

Videre vil flertallet foreslå en ny § 6-4 om tilskudd til skoler for funksjonshemmede elever:

"§ 6-4 Offentleg tilskot til skolar for funksjonshemma elevar skal lyde:

For grunnskolar og vidaregåande skolar for funksjonshemma blir alle driftsutgiftene dekte ved stats-tilskot etter ein normalsats per elev per skoleår."

Flertallet viser her til at denne bestemmelsen innebærer i hovedsak en videreføring av gjeldende privatskolelov § 26 tilskudsregel 1 og 2.

Flertallet viser til at Regjeringen foreslår å avvikle bl.a. tilskudsregel 3 i privatsektoren. Dette innebærer en forenkling av tilskuddssystemet, noe flertallet mener er ønskelig. Flertallet vil

imidlertid understreke at disse skolene fortsatt kan få støtte, og at utrekninga av normalsatser per elev for statlig tilskudd må ta utgangspunkt i de budsjett som er godkjente i dag, i forhold til tallet på elever i dag.

Flertallet viser til at flere videregående skoler har internat. Disse skolene har opptak av elever fra de fleste fylker. Flertallet mener det ved opptak må regnes som en saklig grunn å prioritere søkere som søker seg inn på internatet.

Flertallet viser til at det i dag drives private skoler for ulike kategorier voksne elever med spesielle behov. Slike skoler gir et tilbud til mennesker som ellers ikke ville fått videregående opplæring. Likevel behandles disse skolene i iht. privatskoleloven som om de har elever i ordinær opplæring i ordinært utdanningsløp for barn og unge. Flertallet viser spesielt til Krokeide Yrkesskole, som drives av Landsforeningen for hjerte- og lungesyke, og til skoler som drives av Blå Kors og andre ideelle organisasjoner. Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

"§ 3-1 siste ledd skal lyde:

Når det gjeld skolar for funksjonshemma og yrkesvalhemma, kan departementet gi dispensasjon frå reglane i andre leddet."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen legger til grunn at skolene selv skal kunne definere sin kapasitet slik at søkere kan avvises dersom opptak fører til organisatoriske eller økonomiske vansker for skolen. Disse medlemmer legger til grunn at slike hensyn dekkes av det lovforlaget omtaler som "saklege omsyn."

Disse medlemmer viser videre til sitt forslag vedrørende lovens § 2 og fremmer følgende forslag:

"§ 3-1 fjerde ledd skal lyde:

Melding om inntak av elevar skal sendast til heimkommunen for elevar i grunnskolar og til heimfylket for elevar i vidaregåande skolar."

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet merker seg at det er opp til hver enkelt skole å utarbeide inntaksreglement som fastsetter en prioritering av søkere ut fra "saklige hensyn", for eksempel karakterer eller geografisk nærhet til skolen. Disse medlemmer viser til at offentlige skoler har plikt til å ta imot alle elever, mens de private skolene ved oversøking kan prioritere blant søkerne. Dette vil gi ulikt elevgrunnlag og kan bidra til utvikling av standardforskjeller mellom de offentlige og de private skolene. Utvelgning basert på karakterer,

som proposisjonen nevner som et "saklig hensyn", eller andre former for prestasjonsbasert utvelgning, vil gi privatskolene mulighet til å sile ut elever som trenger mer oppfølging. Etter disse medlemmers mening vil lovens inntaksbestemmelser bidra til at det kan utvikle seg betydelige kvalitetsforskjeller mellom de offentlige og de private skolene.

Særlig opplæring for elever fra språklige minoriteter

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil uttrykke støtte til det syn at elever fra språklige minoriteter skal ha samme rett til særskilt opplæring enten de går i en frittstående skole eller i offentlig skole, og er enig i at "heimkommunen til eleven gjer vedtak og dekkjer utgiftene til slik opplæring". Disse medlemmer er kjent med de problemer som har vært når det gjelder særskilt opplæring for elever fra språklige minoriteter i skoler godkjent etter privatskoleloven, og uttrykker derfor tilfredshet med forslaget til lovformulering på dette området, jf. § 3-5. Disse medlemmer understreker at flere private skoler alt i dag har valgt å gi et tilbud om særskilt opplæring for språklige minoriteter, og at de fleste høringsinstansene støtter Regjeringens forslag om at minoritetsspråklige elever skal ha tilsvarende rettigheter som i den offentlige skolen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen peker på at foreldre bosatt i Norge med barn som skal gå på skole i Norge, har et ansvar for at barna kan norsk.

Disse medlemmer har merket seg at i noen kommuner med stort antall elever fra språklige minoriteter er norskkunnskapene dårlige med tilhørende svake læringsresultater for elevene. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem egen sak med tiltak for å sikre bedre norskkunnskaper hos barn fra språklige minoriteter/barn med innvandrerbakgrunn."

Disse medlemmer viser til eget forslag om å bedre norskkunnskapene der tiltak i barnehage og skole forutsettes behandlet i sammenheng med andre integreringstiltak. Disse medlemmer har oppfattet at lovforslaget på dette punkt tar inn gjeldende forskrift som lovt tekst med tilhørende endring i opplæringslovens § 2-8. Disse medlemmer vil motsette seg en slik lovendring før saksfeltet har vært behandlet i en egen sak.

Disse medlemmer vil imidlertid uttrykke støtte til det syn at elever fra språklige minoriteter

skal ha samme rett til særskilt opplæring enten de går i en frittstående skole eller i offentlig skole og er enig i at "heimkommunen til eleven gjer vedtak og dekker utgiftene til slik opplæring". Disse medlemmer er kjent med de problemer som har vært når det gjelder særskilt opplæring for elever fra språklige minoriteter i skoler godkjent etter privatskoleloven, og uttrykker derfor tilfredshet med det likhetsprinsipp mellom offentlige og frittstående skoler som her innføres. Disse medlemmer peker på at elever fra språklige minoriteter skal gis den samme særskilte opplæring i en frittstående skole som eleven ville fått om skolen var offentlig, og kommunen skal dekke utgiften i henhold til det timetall som fremkommer av GIS-rapporteringen. Disse medlemmer understreker at elever fra språklige minoriteter fortsatt skal ha rett til spesialundervisning etter enkeltvedtak.

Rett og plikt til opplæring

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen legger til grunn at det foreligger kontrakt/avtale mellom den enkelte elev/elevens foresatte og en fristilt skole i tillegg til bestemmelser om ordensreglement i opplæringsloven. Disse medlemmer forutsetter at den enkelte fristilte skole kan si opp kontrakten/avtalen dersom det foreligger brudd på denne. Disse medlemmer viser til at heimkommunen/fylkeskommunen har plikt til å sørge for opplæring av eleven, og derved et ansvar for en undervisningsberedskap slik det praktiseres i Danmark.

Disse medlemmer ønsker også å flytte behandling av elevs omvalg fra fylkeskommunen til fylkesmannen.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag på bakgrunn av ovenstående:

"§ 3-3 første ledd skal lyde:

Ein elev som får plass ved ein skole som er godkjend etter denne lova, har rett til å fullføre opplæringa si ved skolen, så langt skolen er godkjend. Når omsynet til dei andre elevane tilseier det, kan ein skole i særlege tilfelle likevel avslutte opplæringa for eleven. Heimkommunen eller eleven sin eigen fylkeskommune har plikt å sørgje for opplæring. Skolen gjer vedtak og fylkesmannen er klageinstans.

§ 3-3 tredje ledd utgår.

§ 3-3 fjerde ledd blir tredje ledd og annet punktum skal lyde:

Fylkesmannen gjer vedtak."

Disse medlemmer peker på at bestemmelsene i § 3-13 om permisjon i inntil 14 dager bør prak-

tiseres slik at elev, foreldre og skolen tar hensyn til elevens læringsutbytte, og at slike søknader om lang permisjon forelegges skolens styre.

Skyss

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti, og Venstre viser til Sem-erklæringens punkt om overføring av ansvaret for skoleskyss for grunnskoleelever til kommunene. Dette skal sikre at skyssutgiftene blir vektlagt ved vurdering av endringer i skolestrukturen. Flertallet forventer at Regjeringen fremmer sak om skoleskyss for grunnskoleelever i den offentlige skolen, og at skoleskyss for friskoleelever blir tilpasset denne ordningen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen viser til § 3-7 om skyss med mer. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets hovedmodell med fritt skolevalg basert på statlig tilskudd som følger eleven direkte til den skolen eleven velger å gå på. Disse medlemmer legger til grunn at slikt tilskudd også omfatter dekning av skyssutgifter for daglig reise mellom bosted og skole. Daglig skoletid og transport må ligge innenfor de rammer som er gitt i bestemmelser om elevens arbeidsmiljø. Etter disse medlemmers syn bør ansvaret for skoleskyssen for grunnskoleelever overføres til kommunene for å sikre at skyssutgifter blir vektlagt ved vurdering av endringer i skolestrukturen.

Disse medlemmer viser videre til at nytt finansieringssystem for frittstående skoler blir behandlet i egen sak (Ot.prp. nr. 80 (2002-2003)), men at denne saken ikke omhandler skoleskyss. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om overføring av det totale økonomiske ansvaret for skoleskyssen for grunnskoleelever til kommunene. Stortinget forutsetter at saken også avklarer finansiering av skyss for elever med funksjonshemming eller midlertidig skade/sykdom, jf. opplæringsloven § 7-3, også når kommunegrenser eller fylkesgrenser krysses."

Bortvisning og tap av retter

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti Venstre og representanten Simonsen, viser til at reglene i opplæringsloven om bortvisning og tap av retter er tatt inn i friskoleloven.

Flertallet støtter i hovedtrekk dette forslaget, men ser samtidig behovet for at i tillegg til brudd på

ordensreglement må også manglende betaling av skolepenger gi mulighet for bortvisning.

Flertallet fremmer følgende forslag:

"§ 3-10 tredje ledd skal lyde:

Manglende betaling av skolepenger kan føre til bortvisning.

Proposisjonens tredje og fjerde ledd blir fjerde og femte ledd."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen viser til § 3-10 om bortvisning og tap av rettar. Disse medlemmer legger til grunn at skolen skal kunne bortvise elever på selvstendig grunnlag, men at det må foreligge dokumentert grunnlag for slik bortvisning. Disse medlemmer peker også på at i tillegg til brudd på ordensreglement må også motarbeidelse av pedagogikk eller det religiøse og/eller etiske grunnlag for skolen fra elever og/eller foreldre gi mulighet for bortvisning. Disse medlemmer mener fylkesmannen skal være klageinstans, og fremmer følgende forslag:

"§ 3-10 annet og tredje ledd skal lyde:

Når ein elev i vidaregåande skole vedvarande har vist ei fremferd som i alvorleg grad går ut over orden og arbeidsro på skolen, eller når ein elev alvorleg forsømmer pliktene sine, kan skolen vedta at eleven skal visast bort frå resten av det kurset eleven er teken inn på. I samband med eit vedtak om bortvisning for resten av lengda på kurset kan fylkesmannen også vedta at eleven skal miste retten til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1.

Manglende betaling av skolepenger, samt motarbeiding av pedagogikk eller det religiøse og/eller etiske grunnlaget som skolen bygger på frå elevar og/eller foreldre, kan også føre til bortvisning."

2.4 Personalet i skolen

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, peker på at det ved tilsetjing av undervisningspersonale må kunne godkjennes alternative kompetansekrav for skoler som representerer et faglig-pedagogisk alternativ og tilleggskompetansekrav til skoler som representerer et religiøst/etisk alternativ. Dette er viktig fordi lærerne er sentrale for å gjennomføre formålet med skolens virksomhet.

Flertallet viser for øvrig til arbeidsmiljølovens bestemmelser angående dette i § 55a. Denne pa-

ragrafen omhandler forhold som gjelder stillingens karakter eller formålet for arbeidsgivers virksomhet.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

"§ 4-2 fjerde ledd nytt andre punktum skal lyde:

Ved tilsetjing av undervisningspersonale ved skolar som representerer eit religiøst/etisk alternativ, kan departementet også godkjenne tilleggskompetansekrav til dei som følgjer av § 10-1 i opplæringslova med tilhøyrande forskrift. Ved tilsetjing gjeld arbeidsmiljølova § 55a."

2.5 Styre, elevråd og foreldreråd

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, er av den oppfatning at regler vedrørende elevenes rett til å holde allmøter i opplæringslovens § 11-6 også bør følges i frittstående skoler, jf. opplæringsloven § 11-6, der det heter:

"Dersom elevrådet eller en femtedel av elevene ønsker det, skal det holdes allmøte for elevene på skolen. Elevrådet er bundet av vedtak i allmøte i saker som er nevnt i innkallinga til møtet når mer enn halvparten av elevene på skolen er til stede og stemmer."

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at kravet om representasjon og medvirkning i § 5-1 a) til f) skal gjelde for det organ som ivaretar oppgavene i § 5-2. Disse medlemmer er av den oppfatning at oppgaver i utgangspunktet ikke skal kunne flyttes fra skolens styre til eierens styre. Dersom oppgaver flyttes fra skolen styre til eierens styre, må kravet om representasjon og medvirkning i § 5-1 a) til f) likevel ivaretas.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen understreker at både foreldre/foresatte og elever bør ha god representasjon i styringen av alle skoler; i offentlig skole bør også foreldre ha flertall.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem lovsak som sikrer at det etableres selvstendige driftsstyrer ved alle grunnskoler og videregående skoler i offentlig eie, og at representanter valgt av foreldre/foresatte utgjør et flertall i slike styrer."

Disse medlemmer vil selvsagt at foreldre og elever også skal ha god representasjon i styrene ved frittstående skoler med minst 2 representanter

valgt av foreldre/foresatte og minst 2 representanter valgt av og blant elevene.

Disse medlemmer forutsetter også at ansatte ved skolen har representasjon i styret med minst 2 representanter valgt av og blant de ansatte, og at daglig leder har rett til å være til stede på styremøtene.

Disse medlemmer avviser at representanter fra kommune eller fylkeskommune skal ha representasjons- eller møterett til skolens styre.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"§ 5-1 skal lyde:

Kvar skole skal ha eit styre valt av eigaren som fastset kor mange medlemmer og varamedlemmer styret skal ha. Med samtykke frå departementet kan to eller fleire skolar ha felles styre. Foreldre/foresatte skal ha minst 2 representantar valde av desse, elevane skal ha minst 2 representantar valde av og blant desse og tilsette skal ha minst 2 representanter valde av og blant desse.

Ved handsaming av saker der det gjeld teieplikt etter lov og forskrift, skal styret sørge for at styremedlemmer under aldersgrensa for å vere myndige må forlate møtet."

Disse medlemmer peker på at styrets rolle må tydeliggjøres i lovteksten. Disse medlemmer mener at styrets ansvar for den økonomiske driften ved skolen må understrekes. Disse medlemmer forutsetter at dersom eierskap til bygninger og/eller eierskap til spesiell pedagogikk skilles fra daglig skoledrift gjennom egne selskaper/enheter gjelder lov om frittstående skoler for selskap/enhet som ivaretar den daglige driften av skolen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, legger til grunn at styret har en varslingsplikt mht. når en elev ikke lenger regnes som elev ved skolen. I den forbindelse legger flertallet til grunn at ved ulegitimert fravær som overstiger en måned, regnes eleven som sluttet.

Flertallet fremmer følgende forslag:

"§ 5-2 annet ledd, punkt f), g) og h) skal lyde:

- f) ha det øvste økonomiske ansvaret for skolen si drift,
- g) sjå til at offentlege tilskot og skolepengar kjem elevane til gode,
- h) sjå til at offentlege krav og føresetnader for verksamda blir oppfylte.

§ 5-2 siste ledd skal lyde:

I andre saker enn dei som følgjer av andre ledd, kan styret med 2/3 fleirtal delegere avgjerdsretten."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen peker på at innflytelse og medvirkning fra foreldre og foresatte må styrkes på ulike måter i norsk skole. Etter disse medlemmers syn er dette viktig både for å understreke og understøtte foreldre/foresattes foreldre- og oppdrageransvar, men også som en viktig del av nødvendig arbeid som må gjøres for å forbedre læringsresultatet for elevene i norsk skole. Disse medlemmer finner det derfor naturlig at det også etableres forelderåd ved videregående skoler.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"§ 5-4 første ledd første punktum skal lyde:

Ved kvar skole skal det vere forelderåd, der alle foreldre som har barn i skolen, er medlemmer."

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at departementet foreslår å videreføre dagens lovverk for private skoler når det gjelder styresammensetning. Dette gir foreldrene og elevene dårligere medbestemmelse enn i offentlige skoler, der de er sikret to plasser i styret. Elevene i private skoler må også ha samme rett til deltakelse i planlegging, gjennomføring og vurdering av opplæringen som det elever i offentlige skoler er sikret gjennom opplæringsloven og forskriftene til denne. Disse medlemmer viser i den sammenheng til sitt forslag under pkt. 2.1 ovenfor om at Regjeringen må legge fram sak i Stortinget som blant annet inneholder forslag om bedre elevinnflytelse i de private skolene.

2.6 Statlige tilskudd og skolepenger

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, viser til at departementet har utarbeidet et finansieringssystem for frittstående skoler, jf. Ot.prp. nr. 80 (2002-2003), som ligger til behandling i komiteen.

Disse medlemmer ønsker å vise til at dagens privatskolelov § 26 tilskuddsregel nr. 1 og nr. 2 gir rett til fullt driftstilskudd for skoler for funksjonshemmede. Det er disse medlemmers holdning at denne støtten bør opprettholdes.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Si-

monsens understreker at et felles lovverk med fri etablering også må omfatte finansiell likebehandling av alle elever uavhengig av hvem som eier skolen de velger. Disse medlemmer peker på at et slikt prinsipp best ivaretas gjennom en stykkprisfinansiering som innrettes slik at staten betaler tilskudd (skolepenger) direkte til den skolen eleven velger å gå på. Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen fremmer et nytt finansieringssystem for frittstående skoler som egen sak senere. Disse medlemmer mener det svekker den samlede saksbehandlingen når endret lovverk og finansieringsordning ikke behandles samtidig. Disse medlemmer finner en slik saksbehandling lite tilfredsstillende. Disse medlemmer har også merket seg at forslaget til nytt finansieringssystem dessverre ikke inneholder noen vesentlig endring av prinsippene for finansiering av skoler i Norge.

Disse medlemmer peker på at dagens skole er blitt en skole med store forskjeller, også når det gjelder ressursbruk. Forskjellene er store først og fremst for de mange elever som går i offentlig skole. Dette viser frem en situasjon der ressursbruken til skole avhenger av økonomi og prioriteringer i kommunestyret/fylkestinget i kommunen/fylket der eleven bor, til tross for at overføringen fra staten i utgangspunktet er basert på en lik vurdering mht. penger som tildeles skoleoppgaver.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem forlag til nytt finansieringssystem for grunnskoler og videregående skoler som baseres på at staten betaler skolepenger for eleven direkte til den skole eleven velger å gå på. Stortinget forutsetter at et slikt finansieringssystem også omfatter organisering og finansiering av skoleskys."

Disse medlemmer legger til grunn at inntil et system med statlige skolepenger som følger eleven er på plass, økes tilskuddsatsene i dette lovforlaget til 100 pst. I tråd med dette syn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"I § 6-1 endres punkt 1) 100 pst. i stedet for 85 pst., punkt 2) 100 pst. i stedet for 75 pst., punkt 3) 100 pst. i stedet for 85 pst., punkt 4) 100 pst. i stedet for 85 pst. og punkt 5) 100 pst. i stedet for 85 pst."

Disse medlemmer peker videre på at formuleringene i § 6-2 om skolepenger legger en urimelig ramme for skolepenger gjennom betegnelsen "som svarer til utgiftsnivået ved tilsvarende offentlig skole som det er naturleg å samanlikne med", der avvik fra denne rammen skal godkjennes av departementet.

Disse medlemmer peker spesielt på lovens formål slik det er uttrykt i § 1-1, der skoler opprettet på religiøst/etisk grunnlag og skoler opprettet som faglig-pedagogisk alternativ blir spesielt omtalt, og der det blir understreket at hensikten med loven er at foreldre og elever kan velge andre skoler enn de offentlige. Etter disse medlemmers syn blir det da urimelig at det nettopp er grunnlag og pedagogikk i den offentlige skolen som skal legge den økonomiske rammen for frittstående skolars virksomhet.

Disse medlemmer vil spesielt peke på at særlig andre faglig-pedagogiske opplegg enn de som finnes i dagens offentlige skole vil kunne medføre annet materiell som foreløpig koster mer pr. elev. Disse medlemmer vil også peke på den omfattende forsøksvirksomhet som foregår i norsk skole. Denne virksomheten har åpenbart også en kostnadmessig konsekvens på den måten at gjennomsnittsberegninger for landet totalt, for regioner eller for kommuner ikke fanger opp de reelle kostnadene ved god skoledrift i offentlig regi, en skoledrift som det er mer naturlig å sammenligne med.

Disse medlemmer viser også til ordningen i Danmark som har hatt fri etablering av skoler i svært mange år. Et av de få krav som stilles til private skoler i Danmark, er at det skal være skolepenger; minst 1/8 av skolens samlede inntekter skal komme fra foreldrebetaling. Etter disse medlemmers syn har grunn til å tro ligger gjennomsnittlig foreldrebetaling i Danmark nå på ca. kr 8 000 pr. år. Det bekrefter etter disse medlemmers syn at en mer dekkende ramme for skolepenger ved privatskoler i Norge ikke vil føre til sterk økning i skolepenger for etablerte privatskoler eller nye skoler som etableres.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"§ 6-2 annet ledd skal lyde:

Skolen som tek imot offentlege tilskot som ikkje dekkjer alle driftsutgifter, kan krevje inn skolepengar. Skolepengane må ikkje setjast høgare enn det som trengst for saman med statstilskotet anten å dekkje driftsutgifter som svarer til utgiftsnivået ved tilsvarende offentlig skole som det er naturleg å samanlikne med, eller driftsutgifter som naturleg følger av skolen sitt formål og/eller pedagogikk. Dersom styret fastset skolepengar baserte på ei utgiftsramme på meir enn 1/8 ut over utgiftsnivået ved offentlig skole som det er naturleg å samanlikne med, trengst det godkjenning av departementet."

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet merker seg lovforslaget intensjon om at tilskuddsberettigede private skoler ikke skal kunne drives kommersielt. Disse medlemmer

merker seg videre utdypingen og presiseringen av denne begrensningen i Ot.prp. nr. 80 (2002-2003). Likevel vil disse medlemmer vise til at flere økonomer og jurister har reist tvil om lovforslaget gir godt nok vern mot kommersiell skoledrift. Selv om lovforslaget setter en stopper for vanlig aksjeutbytte, er det mange andre måter å ta ut utbytte på. Disse medlemmer vil peke på faren for at Regjeringen ved å åpne for privat drift av grunnskoler gjøre det lettere for norske og utenlandske kommersielle aktører å etablere seg i konkurranse med de offentlige privatskolene. Det vil være økt behov for kontroll og tilsyn for å sikre at statstilskuddet blir brukt som forutsatt i loven.

2.7 Tilsyn

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, mener det er viktig at eleven får den opplæring og det tilbud som en har krav på og behov for. Det forutsettes at dette ivaretas gjennom tilstrekkelig tilsyn.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til forslag til bestemmelser om tilsyn (§ 7-2) og merker seg at departementet ikke finner det nødvendig og formålstjenlig å utvide nedslagsfeltet for sanksjonshjemmelen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen viser til § 7-1 om budsjett og regnskap og legger til grunn at en frittstående skole kan foreta fondsavsetning til fremtidig investering, til vedlikehold og til utvikling av det pedagogiske tilbudet.

Disse medlemmer viser videre til sine merknader knyttet til godkjenning av skoler. I tråd med dette mener disse medlemmer at også tilsynsfunksjonen skal plasseres utenfor departementet, bl.a. for å sikre at frittstående skoler ikke gjøres til gjenstand for tilsyn med ulikt innhold og som avspeiler (skiftende) politisk holdning til den enkelte skoleeier. Disse medlemmer mener derfor at NOKUT må få tillagt ansvaret for tilsyn med alle skoler, også de frittstående skoler, og på denne måten etablere et frittstående skoletilsyn i Norge.

Disse medlemmer understreker igjen at innflytelse og medvirkning fra foreldre og foresatt må styrkes på ulike måter i norsk skole. Etter disse medlemmers syn er dette viktig både for å understreke og understøtte foreldre/foresattes foreldre/oppdrageransvar, men også som en viktig del av nødvendig arbeid som må gjøres for å forbedre lærings-

resultatet for elevene i norsk skole. Disse medlemmer finner det derfor også viktig at foreldre/foresatte gjennom foreldreråd gis en selvstendig myndighet til å foreta tilsyn ved skolen. Disse medlemmer forutsetter at rapporter fra slike tilsyn behandles i skolens styre, og at foreldreråd gis mulighet til å bringe slike rapporter videre direkte til det offentlige tilsynsorganet. Disse medlemmer understreker at slikt foreldretilsyn skal kunne omfatte både skolefaglige forhold og arbeidsmiljøforhold. Disse medlemmer viser derfor til at både NOKUT og Arbeidstilsynet kan være mottakere av rapporter om tilsyn foretatt av foreldreråd.

Disse medlemmer viser til opplegg for tilsyn ved friskoler i Danmark, der foreldre/foresatte for barn på den enkelte skole har hovedansvar og hovedmyndighet for å gjennomføre tilsyn gjennom valgte foreldrerepresentanter og gjennom andre representanter valgt av foreldre. Disse medlemmer mener at en ordning som den danske åpenbart er både god og gir stor foreldreinnflytelse. Disse medlemmer mener at en slik ordning med foreldretilsyn kan brukes i Norge i kombinasjon med tilsyn fra frittstående, uavhengig offentlig tilsynsmyndighet.

Disse medlemmer har påpekt at loven bør omfatte hjemmeundervisning. Det bør etter disse medlemmers syn også føres tilsyn med slik undervisning. Disse medlemmer finner det imidlertid ikke naturlig at hjemkommunen gis ansvaret for slikt tilsyn fordi mange av de elever som får hjemmeundervisning enten har gått i kommunalt eiet skole eller har valgt ikke å gå i kommunalt eiet skole. At den skoleeier som er valgt vekk av foreldre skal gis tilsynsoppgaven for hjemmeundervisning, blir etter disse medlemmers mening helt feil. Videre peker disse medlemmer på at foreldre som driver hjemmeundervisning må få den samme anledning som frittstående skoler til å basere undervisningen på enten alternativ pedagogikk eller religiøst/etisk grunnlag. Kommunens faglige grunnlag for å vurdere undervisningsopplegget basert på disse grunnlag vil ofte være begrenset.

Disse medlemmer forutsetter derfor at tilsyn med hjemmebasert undervisning legges til det samme organ som skal føre tilsyn med frittstående skoler og offentlige skoler, og at tilsyn med hjemmeundervisning organiseres i egen avdeling med godkjente tilsynskyndige. Disse medlemmer forutsetter at foreldre kan foreslå egnede personer som tilsynskyndige overfor NOKUT, men at NOKUT foretar endelig godkjenning.

Disse medlemmer forutsetter at tilsyn med hjemmeundervisning fortsatt skal kunne omfatte en ordning der det kan innkalles til særskilte prøver for barn i hjemmeundervisning.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"§ 7-2 skal lyde:

NOKUT fører tilsyn med skolar godkjende etter denne lova samt private skolar godkjende etter opplæringslova § 2-12, og skal i den sammenhengen ha tilgjenge til skoleanlegg og dokumentasjon.

Dersom det blir oppdaga forhold som står i strid med denne lova eller forskrifter gjevne med heimel i lova, kan departementet gi pålegg om å rette på forholda.

NOKUT varslar departementet om at tilskot vil bli halde attende dersom pålegg om korrigeringar ikkje blir fulgte opp eller at godkjenning vil bli dregen attende med tilhøyrande bortfall av offentleg tilskot.

Foreldrerådet skal ha myndigheit til å ha foreldretilsyn med skolen med valde representantar. Rapport frå foreldretilsyn skal behandlast av skolen sitt styre. Foreldrerådet kan også sende rapport frå eige tilsyn til offentleg tilsynsorgan.

NOKUT fører også tilsyn med heimeundervisning der det skal nyttast godkjende tilsynskyndige."

2.8 Ikrafttredelse, andre lover mv.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, går inn for at den nye loven skal tre i kraft 1. oktober 2003, og fremmer følgende forslag:

"§ 7-9 skal lyde:

Lova tek til å gjelde frå 1. oktober 2003.

Samstundes blir lov 14. juni 1985 nr. 73 om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring (privatskulelova) oppheva."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen viser til ovenstående merknader og forslag som medfører at disse medlemmer stemmer mot forslag til § 3-5 og mot forslag om å endre opplæringslovens § 2-8.

Merknader og forslag fra disse medlemmer medfører også behov for justeringer i andre lover.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem sak med endring av opplæringslovens §§ 2-12, 2-13, 14-1 og 14-2 som er tilpasset innholdet i lov om frittstående skoler med hensyn til godkjenning og tilsyn."

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med forslag til endringer av gjeldende privatskulelov som omfatter:

- skolemiljø, tilsvarende bestemmelser som er inn tatt i opplæringsloven,
- lokaler tilpasset funksjonshemmede elever,
- elevenes rett til tilpasset opplæring,
- rett til særskilt opplæring for elever fra språklige minoriteter,
- elevenes rett til rådgivningstjeneste,
- skolens opplysningsplikt til barnevernet og sosialtaten.

Forslag fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen:

Forslag 2

§ 1-1 annet ledd punkt f) skal lyde:

For øvrig skal også opplæringslova § 1-2 leggjast til grunn med nødvendig tilpassing for skolar som er baserte på eit religiøst/pedagogisk alternativ.

§ 1-2 første ledd annet punktum skal lyde:

Lova gjeld også opplæring i heimen.

§ 2-1 skal lyde:

Frittstående skolar og heimeundervisning som oppfyller dei krava som følgjer av lova, har rett til godkjenning og offentleg tilskot. Den enkelte skolen må gi opplæring på norsk eller samisk. Foreldre eller føresette med barn i opplæringspliktig alder som anten sjølv eller ved andre vil syte for undervisning utanom skole (heimeundervisning) skal melde dette skriftleg til bustadkommunen.

Retten til godkjenning gjeld også for norske frittstående skolar i utlandet og internasjonale frittstående skolar i Norge.

Vurdering og godkjenning av frittstående skolar etter denne lova og av private skolar i iht. opplæringslovas § 2-12 skal gjerast av NOKUT. Heimeundervisning treng ikkje førehandsgodkjenning, men kommunen skal føre tilsyn med at opplæringa er for-svarleg.

§ 2-2 utgår.

§ 2-3 første og annet ledd skal lyde:

Skolen skal drive verksemda si etter læreplanar godkjende av NOKUT.

Det må gå fram av planen kva slag vurderingsformer og dokumentasjon skolen skal nytte. Frittstående skolar skal anten følgje den læreplanen som gjeld for offentlege skolar eller læreplanar som på annan måte sikrar elevane minst jamngod opplæring. Frittstående skolar som er oppretta av religiøse og/eller etiske grunnar eller oppretta som eit fagleg-pedagogisk alternativ, kan likevel gjere unntak frå dei offentlege planane der dette er grunnlagt med formålet til skolen.

§ 3-1 fjerde ledd skal lyde:

Melding om inntak av elevar skal sendast til heimkommunen for elevar i grunnskolar og til heimfylket for elevar i vidaregåande skolar.

§ 3-3 første ledd skal lyde:

Ein elev som får plass ved ein skole som er godkjend etter denne lova, har rett til å fullføre opplæringa si ved skolen, så langt skolen er godkjend. Når omsynet til dei andre elevane tilseier det, kan ein skole i særlege tilfelle likevel avslutte opplæringa for eleven. Heimkommunen eller eleven sin eigen fylkeskommune har plikt å sørge for opplæring. Skolen gjer vedtak og fylkesmannen er klageinstans.

§ 3-3 tredje ledd utgår.

§ 3-3 fjerde ledd blir tredje ledd og annet punktum skal lyde:

Fylkesmannen gjer vedtak.

§ 3-10 annet og tredje ledd skal lyde:

Når ein elev i vidaregåande skole vedvarande har vist ei fremferd som i alvorleg grad går ut over orden og arbeidsro på skolen, eller når ein elev alvorleg forsømmer pliktene sine, kan skolen vedta at eleven skal visast bort frå resten av det kurset eleven er teken inn på. I samband med eit vedtak om bortvising for resten av lengda på kurset kan fylkesmannen også vedta at eleven skal miste retten til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1.

Manglande betaling av skolepengar, samt motarbeiding av pedagogikk eller det religiøse og/eller etiske grunnlaget som skolen bygger på frå elevar og/eller foreldre, kan også føre til bortvising.

§ 5-1 skal lyde:

Kvar skole skal ha eit styre valt av eigaren som fastset kor mange medlemmer og varamedlemmer styret skal ha. Med samtykke frå departementet kan to eller fleire skolar ha felles styre. Foreldre/føresette skal ha minst 2 representantar valde av desse, elevane skal ha minst 2 representantar valde av og blant desse

og tilsette skal ha minst 2 representantar valde av og blant desse.

Ved handsaming av saker der det gjeld teieplikt etter lov og forskrift, skal styret sørge for at styremedlemmer under aldersgrensa for å vere myndige må forlate møtet.

§ 5-4 første ledd første punktum skal lyde:

Ved kvar skole skal det vere foreldreråd, der alle foreldre som har barn i skolen, er medlemmer.

I § 6-1 endres punkt 1) 100 pst. i stedet for 85 pst., punkt 2) 100 pst. i stedet for 75 pst., punkt 3) 100 pst. i stedet for 85 pst., punkt 4) 100 pst. i stedet for 85 pst. og punkt 5) 100 pst. i stedet for 85 pst.

§ 6-2 annet ledd skal lyde:

Skolen som tek imot offentlege tilskot som ikkje dekkjer alle driftsutgifter, kan krevje inn skolepengar. Skolepengane må ikkje setjast høgare enn det som trengst for saman med statstilskotet anten å dekkje driftsutgifter som svarer til utgiftsnivået ved tilsvarende offentleg skole som det er naturleg å samanlikne med, eller driftsutgifter som naturleg følgjer av skolen sitt formål og/eller pedagogikk. Dersom styret fastset skolepengar baserte på ei utgiftsramme på meir enn 1/8 ut over utgiftsnivået ved offentleg skole som det er naturleg å samanlikne med, trengst det godkjenning av departementet.

§ 7-2 skal lyde:

NOKUT fører tilsyn med skolar godkjende etter denne lova samt private skolar godkjende etter opplæringslova § 2-12, og skal i den samanhengen ha tilgjenge til skoleanlegg og dokumentasjon.

Dersom det blir oppdaga forhold som står i strid med denne lova eller forskrifter gjevne med heimel i lova, kan departementet gi pålegg om å rette på forholda.

NOKUT varslar departementet om at tilskot vil bli halde attende dersom pålegg om korrigeringar ikkje blir fulgte opp eller at godkjenning vil bli dreggen attende med tilhøyrande bortfall av offentleg tilskot.

Foreldrerådet skal ha myndigheit til å ha foreldretilsyn med skolen med valde representantar. Rapport frå foreldretilsyn skal behandlast av skolen sitt styre. Foreldrerådet kan også sende rapport frå eige tilsyn til offentleg tilsynsorgan.

NOKUT fører også tilsyn med heimeundervisning der det skal nyttast godkjende tilsynskyndige.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til en felles opplæringslov for alle elever, og som omfat-

ter både hjemmeundervisning, grunnskole og videregående opplæring.

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om organisering og kompetanse i NOKUT. Stortinget legger til grunn at NOKUTs oppgaver også skal omfatte godkjenning og tilsyn av alle grunnskoler og skoler på videregående nivå.

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen legge frem egen sak med tiltak for å sikre bedre norskkunnskaper hos barn fra språklige minoriteter/barn med innvandrerbakgrunn.

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om overføring av det totale økonomiske ansvaret for skoleskyssen for grunnskoleelever til kommunene. Stortinget forutsetter at saken også avklarer finansiering av skyss for elever med funksjonshemming eller midlertidig skade/sykdom, jf. opplæringsloven § 7-3, også når kommunegrenser eller fylkesgrenser krysses.

Forslag 7

Stortinget ber Regjeringen legge frem lovsak som sikrer at det etableres selvstendige driftsstyrer ved alle grunnskoler og videregående skoler i offentlig eie, og at representanter valgt av foreldre/foresatte utgjør et flertall i slike styrer.

Forslag 8

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til nytt finansieringssystem for grunnskoler og videregående skoler som baseres på at staten betaler skolepenger for eleven direkte til den skole eleven velger å gå på. Stortinget forutsetter at et slikt finansieringssystem også omfatter organisering og finansiering av skoleskyss.

Forslag 9

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak med endring av opplæringslovens §§ 2-12, 2-13, 14-1 og 14-2 som er tilpasset innholdet i lov om frittstående skoler med hensyn til godkjenning og tilsyn.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser for øvrig til proposisjonen og råder Odelstinget til å fatte følgende

vedtak:

A.

Vedtak til lov

om frittstående skolar (friskolelova)

Kapittel 1 Formålet med og verkeområdet for lova

§ 1-1 *Formålet med lova*

Formålet med denne lova er å medverke til at det kan opprettast og drivast frittstående skolar, mellom anna skolar oppretta av religiøse og/eller etiske grunnar og skolar oppretta som eit fagleg-pedagogisk alternativ, slik at foreldre og elevar kan velje andre skolar enn dei offentlege, jf. lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett § 2 nr. 2.

Opplæringa ved skolar som blir godkjende etter lova her, skal ta sikte på:

- a) å utvikle personlegdommen, talentet og dei mentale og fysiske evnene til elevane,
- b) å utvikle respekt for menneskerettane, grunnleggjande fridommar og for dei prinsippa som pakta til Dei sameinte nasjonane vernar om,
- c) å utvikle respekt for foreldra og den kulturelle identiteten, språket og verdiane til eleven, for dei nasjonale verdiane i det landet der eleven bur, og respekt for kulturar som er ulike hans eller hennar eigen,
- d) å førebu eleven til eit ansvarleg liv i eit fritt samfunn i ei ånd av forståing, fred, toleranse, likestilling mellom kjønna og venskap mellom alle folkeslag, etniske, nasjonale og religiøse grupper og personar som høyrer til urfolk,
- e) å fremje respekten for naturmiljøet.

Det skal leggjast vekt på å skape godt arbeidsmiljø og gode samarbeidsformer mellom lærarar og elevar og mellom skole og heim. Alle som er knytte til skolen, skal arbeide for å hindre at elevane kjem til skade eller blir utsette for krenkjande ord eller handlingar.

§ 1-2 *Verkeområdet*

Lova gjeld godkjenning med rett til offentlig tilskot for frittstående grunnskolar og frittstående skolar som gir vidaregåande opplæring, og vilkår for å få slikt tilskot.

Frittstående skolar er skolar som er i privat eige, og som blir godkjende etter denne lova.

Lova gjeld ikkje skolar som er omfatta av lov 8.juni 1984 nr. 64 om folkehøgskolar, lov 28. mai 1976 nr. 35 om voksenopplæring eller skolar som er godkjende etter opplæringslova § 2-12. Lova gjeld heller ikkje skolar som blir drivne av politiske grupper eller parti på partipolitisk grunnlag.

§ 1-3 Definisjonar

Med heimkommune og heimfylke i denne lova er meint den kommunen eller fylkeskommunen som har ansvaret etter opplæringslova § 13-1 og § 13-3.

Kapittel 2 Godkjenning med rett til tilskot

§ 2-1 Godkjenning av grunnskolar

Frittstående grunnskolar som oppfyller dei krava som følgjer av lova, har rett til godkjenning og offentlege tilskot. Den enkelte skolen må gi opplæring på norsk eller samisk.

Retten til godkjenning gjeld berre dersom etableringa av skolen ikkje vil medføre vesentlege negative følgjer for vertskommunen. Vertskommunen skal gi fråsegn for departementet gjer vedtak i saka.

Retten til godkjenning, jf. første og andre ledd, gjeld ikkje norske frittstående grunnskolar i utlandet, internasjonale frittstående grunnskolar i Noreg og grunnskolar oppretta for funksjonshemma. Departementet kan likevel, etter ei samla vurdering, godkjenne slike skolar. Før ein internasjonal frittstående grunnskole eller ein grunnskole for funksjonshemma blir godkjend, skal vertskommunen gi fråsegn i saka.

§ 2-2 Godkjenning av vidaregåande skolar

For å bli godkjend med rett til tilskot etter denne lova må den vidaregåande skolen anten vere:

- oppretta av religiøse og/eller etiske grunnar,
- eller oppretta som eit fagleg-pedagogisk alternativ,
- eller oppretta for undervisning av norsk ungdom i utlandet,
- eller oppretta for å fylle eit kvantitativt undervisningsbehov,
- eller ha til føremål å gi vidaregåande yrkesretta undervisning som ikkje blir gitt ved vidaregåande offentlege skolar.

Vertsfylket skal gi fråsegn for departementet gjer vedtak i saka.

Vedkomande departement avgjer i kvart enkelt tilfelle om skolen tilfredsstillar krava etter denne lova, og om skolen etter ei samla vurdering skal godkjennast med rett til tilskot. For skolar som søker godkjenning etter bokstav a eller b, skal det ikkje leggjast einsidig vekt på nedgang i elevtalet for fylkeskommunen i den samla vurderinga.

§ 2-3 Innhald og vurdering

Skolen skal drive verksemda si etter læreplanar godkjende av departementet. Det må gå fram av planen kva slag vurderingsformer og dokumentasjon skolen skal nytte. Frittstående grunnskolar skal anten følgje den læreplanen som gjeld for offentlege grunnskolar, eller læreplanar som på annan måte sikrar elevane jamngod opplæring, jf. opplæringslova § 2-1 første ledd. Elles har skolen sin undervisningsfridom.

Frittstående vidaregåande skolar godkjende etter § 2-2 bokstav a til d skal gi elevane opplæring i samsvar med den generelle delen av læreplanen og dei fagspesifikke læreplanane for den offentlege skolen. Skolar godkjende etter § 2-2 bokstav a og b kan likevel gjere unntak frå dei offentlege planane der dette er grunnlagt med formålet til skolen. Frittstående skolar godkjende etter § 2-2 bokstav e skal ha læreplanar som er på nivå med offentlig vidaregåande opplæring.

Departementet kan gi forskrifter om vurdering av elevar, klage på vurdering, eksamen og dokumentasjon.

§ 2-4 Undervisningsrom, utstyr og skolemiljø

Undervisningsrom og utstyr skal godkjennast av departementet.

Opplæringslova kapittel 9A gjeld også for skolar godkjende etter lova her.

Kapittel 3 Elevane

§ 3-1 Inntak av elevar

Dei frittstående skolane skal ha heile landet som inntaksområde. Dei skal stå opne for alle som fyller vilkåra for inntak i offentlege skolar. Dette gjeld òg norske skolar i utlandet og internasjonale skolar i Noreg.

Søklarar med rett til opplæring etter opplæringslova skal i alle høve prioriterast føre andre søklarar. Skolane skal ha eit inntaksreglement som viser prioriteringa av søklarar, dersom søkinga er større enn kapasiteten til skolen. Reglementet skal fastsetje ei prioritering ut frå saklege omsyn.

Skolen skal ha eit inntaksreglement som ligg innanfor den avgrensinga som følgjer av første og andre ledd. Skolen avgjer i samsvar med reglementet kven av søklarane som skal takast inn.

Melding om inntak av elevar i grunnskolar skal sendast til heimkommunen til eleven. Melding om inntak til vidaregåande skolar som er godkjende etter § 2-2 bokstavane a-d skal sendast til heimfylket til eleven.

Ved avgjerd etter desse reglane gjeld forvaltningslova. Avgjerd om inntak er eit enkeltvedtak, jf. forvaltningslova § 2. Departementet er klageinstans.

Når det gjelder skolar for funksjonshemma og yrkesvalhemma, kan departementet gi dispensasjon frå reglane i andre leddet.

§ 3-2 Rett og plikt til opplæring

Elevar i grunnskolar som er godkjende etter denne lova, oppfyller si plikt til grunnskoleopplæring etter opplæringslova § 2-1.

Elevar i vidaregåande skolar som er godkjende etter denne lova, nyttar retten sin til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1.

§ 3-3 Skolegangen

Ein elev som har fått plass ved ein grunnskole som er godkjend etter denne lova, har rett til å fullføre opplæringa si ved skolen, så langt skolen er godkjend. Når omsynet til dei andre elevane tilseier det, kan ein grunnskoleelev i særlege tilfelle likevel flyttast til ein offentleg skole i heimkommunen. Før det blir gjort enkeltvedtak om å flytte ein elev, skal ein ha prøvd andre tiltak. Heimkommunen gjer vedtak. Departementet er klageinstans.

Opplæringslova § 2-1 tredje ledd om utsett skolestart og tidlegare skolestart og § 2-1 fjerde ledd om heilt eller delvis fritak frå opplæringsplikta gjeld tilsvarende for elevar i grunnskolar som er godkjende etter denne lova. Heimkommunen gjer vedtak. Departementet er klageinstans.

Ein elev som har fått plass ved ein vidaregåande skole som er godkjend etter denne lova, har rett til å fullføre skoleåret eller vedkomande kurs med mindre eleven kan visast bort, jf. § 3-10.

Opplæringslova § 3-1 fjerde ledd om omval gjeld tilsvarende for elevar i vidaregåande skolar som er godkjende etter denne lova. Fylkeskommunen gjer vedtak.

§ 3-4 Tilpassa opplæring

Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven.

§ 3-5 Særleg opplæring for elevar frå språklege minoritetar

Elevar ved grunnskolar godkjende etter denne lova som har eit anna morsmål enn norsk eller samisk, har rett til nødvendig morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring og særskild norskopplæring til dei har tilstrekkelege kunnskapar i norsk til å følge den vanlege opplæringa i skolen. Heimkommunen til eleven gjer vedtak og dekkjer utgiftene til slik opplæring. Departementet er klageinstans.

Morsmålsopplæringa kan leggjast til ein annan skole enn den eleven til vanleg går ved.

Når opplæringa ikkje kan givast av eigna undervisningspersonale, skal skolen og kommunen så

langt mogleg leggje til rette for anna opplæring tilpassa føresetnadene til elevane.

§ 3-6 Spesialundervisning og PP-teneste

Opplæringslova § 5-1 om rett til spesialundervisning, § 5-3 om sakkunnig vurdering, § 5-4 om saksbehandlinga i samband med vedtak om spesialundervisning og § 5-5 om unntak frå reglane om innhaldet i opplæringa gjeld tilsvarende.

Heimkommunen eller heimfylket til eleven, jf. § 1-3, sørger for at det blir utarbeidd sakkunnig vurdering, gjer vedtak om spesialundervisning og dekkjer utgiftene til slik opplæring. I tvilstilfelle avgjer departementet kven som er ansvarleg for kostnadene. Departementet har tilsvarende ansvar for elevar ved norske skolar i utlandet.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av reglane om spesialundervisning.

Departementet er klageinstans for klage over kommunale og fylkeskommunale enkeltvedtak om spesialundervisning.

Reglane i denne paragrafen gjeld ikkje for skolar som er godkjende etter § 2-2 bokstav e, og opplæringstilbod som er spesielt organiserte for vaksne.

Den pedagogisk-psykologiske tenesta i vertskommunen skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å leggje betre til rette for elevar med særlege behov.

§ 3-7 Skyss m.m.

Elevane har rett til skyss etter reglane i opplæringslova § 7-1 første og andre ledd om skyss i grunnskolen, § 7-2 første ledd om skyss i den vidaregåande skolen, § 7-3 om skyss for funksjonshemma og mellombels skadde eller sjuke og § 7-4 om reisefølgje og tilsyn. Retten til skyss, reisefølgje og tilsyn for elevar i frittstående grunnskolar gjeld berre innanfor kommunegrensa i den kommunen der eleven bur. For elevar i frittstående vidaregåande skolar gjeld retten til skyss, reisefølgje og tilsyn berre innanfor fylkeskommunegrensa i den fylkeskommunen der eleven bur.

Heimkommunen eller heimfylket til elevane gjer vedtak om skyss, og dekkjer utgifter etter reglane i opplæringslova § 13-4. Departementet er klageinstans ved klage over kommunale og fylkeskommunale vedtak om skyss i grunnskolen. Fylkeskommunen er klageinstans ved klage på vedtak om skyss i vidaregåande skolar.

Norske grunnskolar i utlandet får statstilskot med 85 prosent til skyss og innlosjering for elevane. Departementet kan gi forskrifter om utrekning av skyssavstanden og utgiftsgrunnlaget for skyss og innlosjering.

Departementet kan gi forskrifter om skoleskyss og skyssgodtgjersle, og om at skyssbehovet til elevane

ne i vidaregåande skolar i særskilde tilfelle kan dek-
kjust på andre måtar.

Reglane i denne paragrafen gjeld ikkje i skolar
som er godkjende etter § 2-2 bokstav e, og opplær-
ingstilbod som er spesielt organisert for vaksne.

§ 3-8 *Helsetilsyn*

Forskrift gitt i medhald av lov 19. november
1982 nr. 66 om helsetenesta i kommunane § 1-3 fjer-
de ledd gjeld for elevar i frittstående skolar. Kommu-
nen der skolen ligg, har ansvaret for å gjennomføre
helsetenesta i samsvar med gjeldande lov. Kommu-
nane skal dekkje utgifter for helsetenesta ved frittstå-
ande skolar etter same reglar som for offentlege sko-
lar.

§ 3-9 *Ordensreglement og liknande*

Kvar skole skal ha eit reglement med reglar om
elevane sine rettar og plikter så langt dei ikkje er fast-
sette i lov eller på annan måte. Reglementet skal
innehalde reglar om åtferd, reglar om kva tiltak som
skal kunne brukast mot elevar som bryt reglementet,
og reglar om framgangsmåten når slike saker skal be-
handlast.

Reglementet skal gjerast kjent for elevane og for-
eldra. Fysisk refsing eller anna krenkjande behand-
ling må ikkje nyttast. Før det blir teke avgjerd om ref-
sing, blant anna om bortvising eller tap av rettar, skal
eleven ha høve til å forklare seg munnleg for den som
skal ta avgjerda.

§ 3-10 *Bortvising av elevar og tap av rettar*

Skolen kan fastsetje i ordensreglementet at elevar
som alvorleg eller fleire gonger bryt reglementet, kan
visast bort frå undervisninga. På klassetrinna 1-7 kan
elevar visast bort for enkelttimar eller for resten av
dagen, og på klassetrinna 8-10 kan elevar visast bort
i inntil tre dagar. Elevar i vidaregåande opplæring
kan visast bort i inntil fem dagar. Den daglege leiaren
av skolen vedtek sjølv bortvising etter å ha rådført
seg med lærarane til eleven. Foreldra til elevar på
klassetrinna 1-7 skal varslast før det blir sett i verk
bortvising for resten av dagen.

Når ein elev i vidaregåande skole vedvarande har
vist ei framferd som i alvorleg grad går ut over orden
og arbeidsro på skolen, eller når ein elev alvorleg for-
sømmer pliktene sine, kan eleven etter vedtak av fyl-
keskommunen visast bort frå resten av det kurset
eleven er teken inn på. I samband med eit vedtak om
bortvising for resten av lengda på kurset kan fylkes-
kommunen også vedta at eleven skal miste retten til
vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1.
Fylkeskommunen kan ikkje overlata til skolen å gjere
vedtak etter leddet her om bortvising eller tap av ret-
ten til vidaregåande opplæring.

Manglande betaling av skolepengar kan føre til
bortvising.

Før det blir gjort vedtak om bortvising eller tap
av rettar, skal ein vurdere å bruke andre hjelpe- eller
refsingstiltak.

Ved avgjerd etter desse reglane gjeld forvalt-
ningslova. Avgjerd om bortvising og tap av retten til
vidaregåande opplæring er enkeltvedtak, jf. forvalt-
ningslova § 2. Departementet er klageinstans.

§ 3-11 *Rådgiving*

Elevane har rett til nødvendig rådgiving om ut-
danning, yrkestilbod og yrkesval og om sosiale
spørsmål. Departementet kan gi nærare forskrifter.

§ 3-12 *Fritak frå religiøse aktivitetar m.m.*

Opplæringslova § 2-4 fjerde og femte ledd om
fritak frå religiøse aktivitetar m.m. gjeld tilsvarande
for elevar i grunnskolar godkjende etter lova her.
Retten til fritak frå religiøse aktivitetar m.m. gjeld li-
kevel ikkje for elevar i grunnskolar som er oppretta
av religiøse og/eller etiske grunnar.

Ved avgjerd etter desse reglane gjeld forvalt-
ningslova. Avgjerd om fritak frå religiøse aktivitetar
m.m. er eit enkeltvedtak, jf. forvaltningslova § 2. De-
partementet er klageinstans.

§ 3-13 *Permisjon frå den pliktige grunnskole- opplæringa*

Når det er forsvarleg, kan skolen etter søknad gi
den enkelte eleven i grunnskolen permisjon i inntil to
veker.

Kapittel 4 Personalet i skolen

§ 4-1 *Leiing*

Kvar skole skal ha ei forsvarleg fagleg, pedago-
gisk og administrativ leiing.

Skolen skal ha ein dagleg leiar.

§ 4-2 *Kompetansekrav til undervisningspersonalet*

For undervisningspersonalet ved skolar som er
godkjende etter lova her, gjeld dei kompetansekrava
som følgjer av § 10-1 i opplæringslova med til-
høyrande forskrift.

For undervisningspersonalet ved skolar som er
godkjende etter § 2-2 bokstav e, fastset styret krav til
kompetanse, dersom departementet i det einskilde til-
felle ikkje fastset noko anna.

Dersom det ikkje er søkjarar som fyller kompe-
tansekrava etter første og andre ledd, kan andre tilset-
jast mellombels. Med mindre det er avtalt ein kortare
tilsetjingsperiode, skal tilsetjinga vare til og med 31.
juli.

Ved tilsetjing av undervisningspersonale ved skolar som representerer eit fagleg-pedagogisk alternativ, kan departementet også godkjenne alternative kompetansekrav til dei som følgjer av § 10-1 i opplæringslova med tilhøyrande forskrift. Ved tilsetjing av undervisningspersonale ved skolar som representerer eit religiøst/etisk alternativ, kan departementet også godkjenne tilleggskompetansekrav til dei som følgjer av § 10-1 i opplæringslova med tilhøyrande forskrift. Ved tilsetjing gjeld arbeidsmiljølova § 55a.

§ 4-3 *Krav om politiattest*

Den som skal tilsetjast i ein grunnskole godkjend etter lova her, må leggje fram politiattest. Attesten skal vise om vedkommande er sikta, tiltalt eller dømd for seksuelle overgrep mot barn. Personar som er dømde for seksuelle overgrep mot barn, kan ikkje bli tilsette.

Styret kan krevje politiattest etter første ledd også for andre personar som regelmessig oppheld seg i grunnskolen.

Departementet kan gi nærare forskrifter.

§ 4-4 *Lønns- og arbeidsvilkår*

Ved skolar som er godkjende etter denne lova, skal undervisningspersonalet ha rett til lønns- og arbeidsvilkår som i tilsvarende offentlege skolar. Ved skolar godkjende etter § 2-2 bokstav e fastset styret lønns- og arbeidsvilkår.

Kapittel 5 Styrings- og rådsorgan

§ 5-1 *Styret*

Som øvste ansvarlege organ skal kvar skole ha eit styre. Styret er valt av eigaren, som fastset kor mange medlemmer og varamedlemmer styret skal ha. Med samtykke frå departementet kan to eller fleire skolar ha sams styre. Rett til å vere til stades på møte i styret, til å seie meininga si og få denne tilført protokollen, har:

- a) ein representant oppnemnd av vertskommunen når det gjeld ein grunnskole, ein representant oppnemnd av fylkeskommunen når det gjeld skolar godkjende etter § 2-2 bokstavane a til d,
- b) ein representant for elevrådet ved skolar som har slikt råd,
- c) ein representant frå foreldrerådet ved skolar som har slikt råd,
- d) ein representant for lærarane ved skolen,
- e) ein representant for andre tilsette ved skolen,
- f) dagleg leiar av skolen.

Departementet kan i særskilte tilfelle gi dispensasjon frå bokstavane a til f.

Ved handsaming av saker der det gjeld teieplikt etter lov og forskrift, skal styret sørge for at personar med møterett som er under aldersgrensa for å vere myndige, må forlate møtet.

§ 5-2 *Styret sine oppgåver*

Styret har den øvste leiinga av skolen og skal sjå til at skolen blir driven i samsvar med gjeldande lover og forskrifter.

Styret skal:

- a) sjå til at elevar i opplæringspliktig alder som blir tekne inn ved skolen, får oppfylt retten til grunnskoleopplæring, og melde frå til foreldra og heimkommunen til elevar som over lengre tid ikkje møter fram til undervisninga utan lovleg grunn,
- b) fastsetje storleiken på skolepengane,
- c) vedta skolen sitt budsjett og ha ansvar for rekneskapen,
- d) fastsetje inntaks- og ordensreglement for skolen,
- e) fremje saker om flytting etter § 3-3 første ledd og bortvising etter § 3-10 andre ledd,
- f) ha det øvste økonomiske ansvaret for skolen si drift,
- g) sjå til at offentlege tilskot og skolepengar kjem elevane til gode,
- h) sjå til at offentlege krav og føresetnader for verksemda blir oppfylte.

I andre saker enn dei som følgjer av andre ledd, kan styret med 2/3 fleirtal delegere avgjerdsretten.

§ 5-3 *Elevråd*

Ved grunnskolar skal det vere elevråd for klassetrinna 5-10 med ein representant for kvar klasse. Alle vidaregåande skolar skal ha eit elevråd på minst 5 medlemmer med varamedlemmer.

Elevrådet blir valt av elevane ved skriftleg røysting. Representantane skal veljast seinast tre veker etter at skolen har teke til om hausten.

Elevrådet skal blant anna fremje fellesinteressene til elevane på skolen og arbeide for å skape eit godt lærings- og skolemiljø.

§ 5-4 *Foreldreråd*

Ved kvar grunnskole skal det vere foreldreråd, der alle foreldre som har barn i skolen, er medlemmer. Foreldrerådet kan velje eit arbeidsutval.

Foreldrerådet skal fremje fellesinteressene til foreldra og medverke til at elevar og foreldre tek aktivt del i arbeidet for å skape eit godt skolemiljø. Foreldrerådet skal arbeide for å skape godt samhald mellom heimen og skolen, leggje til rette for trivsel og positiv utvikling hjå elevane og skape kontakt mellom skolen og lokalsamfunnet.

Kapittel 6 Offentlege tilskot og skolepengar

§ 6-1 Offentlege tilskot

Frittstående skolar som er godkjende etter § 2-1 eller § 2-2, får offentlig tilskot etter reglane i denne paragrafen.

- 1) For vidaregåande skolar som kan godkjennast etter § 2-2 bokstav a, b eller d, blir 85 prosent av dei utgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget, dekte ved statstilskot. Tilskotet blir rekna ut frå ein normalsats. Ved utrekninga av normalsatsen skal dei gjennomsnittlege utgiftene i den offentlege vidaregåande skolen leggjast til grunn.
- 2) For vidaregåande skolar som er godkjende etter § 2-2 bokstav e, blir 75 prosent av dei driftsutgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget, dekte ved statstilskot. Tilskotet blir rekna ut frå ein normalsats. Føresetnaden er at elevane får undervisning som minst svarer til eit halvt skoleår. Departementet kan gi nærare reglar.
- 3) Grunnskolar får tilskot av staten med 85 prosent av vanlege driftsutgifter til all godkjend undervisning som går inn under lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova). Utgifter til pensjonsinnskot skal likevel innarbeidast i tilskotsgrunnlaget slik at tilskota dekkjer 100 prosent av gjennomsnittlege utgifter til pensjonsinnskot i offentlege skolar. Tilskotet blir rekna ut på grunnlag av ein normalsats per elev, særskilt for barnesteget og ungdomssteget. Tilskotsgrunnlaget blir fastsett av Stortinget. Ved utrekninga av normalsatsen skal dei gjennomsnittlege utgiftene i den offentlege grunnskolen til dei typar utgifter som går inn i tilskotsgrunnlaget, leggjast til grunn.
- 4) Norske grunnskolar i utlandet får statstilskot med 85 prosent av vanlege driftsutgifter til all godkjend undervisning som går inn under lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova). Utgifter til pensjonsinnskot skal likevel innarbeidast i tilskotsgrunnlaget slik at tilskota dekkjer 100 prosent av gjennomsnittlege utgifter til pensjonsinnskot i offentlege skolar. Tilskotsgrunnlaget blir fastsett av Stortinget. Tilskotet blir knytt til ein normalsats per elev særskilt for barnesteget og ungdomssteget rekna ut for grunnskolar i Noreg, jf. nr. 3. Skolane får statstilskot med 85 prosent til skyss og innlosjering for elevane. Departementet gir forskrifter om utrekning av skyssavstanden og utgiftsgrunnlaget for skyss og innlosjering.
- 5) Godkjende, norske vidaregåande skolar i utlandet får statstilskot med 85 prosent av ein normalsats per elev. Ved utrekninga av normalsatsen skal dei gjennomsnittlege utgiftene i den offentlege vidaregåande skolen leggjast til grunn.
- 6) Departementet kan gi forskrift om at

- a) statsborgarar i Noreg eller ein annan EØS-stat som er elevar ved utanlandske eller internasjonale grunnskolar i Noreg eller i utlandet, skal kunne få tilskot etter denne lova til kompletterande undervisning, og at
- b) statsborgarar i Noreg eller ein annan EØS-stat som er elevar ved utanlandske eller internasjonale vidaregåande skolar i Noreg eller i utlandet, skal kunne få tilskot til delvis dekning av skolepengar.

§ 6-2 Elevane og dei offentlege tilskota, skolepengar

Alle offentlege driftstilskot og eigendelar frå elevane skal kome elevane til gode.

Skolar som tek imot offentlege tilskot som ikkje dekkjer alle driftsutgifter, kan krevje inn skolepengar. Styret fastset storleiken på skolepengane. Skolepengane må ikkje setjast høgare enn det som trengst for saman med statstilskotet å dekkje driftsutgifter som svarer til utgiftsnivået ved tilsvarende offentlig skole som det er naturleg å samanlikne med. Dersom styret fastset høgare skolepengar, trengst det godkjenning av departementet.

§ 6-3 Offentleg tilskot til kompletterande undervisning og skolepengar

Til statsborgarar i Noreg eller i ein annan EØS-stat som er elevar ved utanlandske eller internasjonale grunnskolar i Noreg eller i utlandet, kan det givast tilskot til kompletterande undervisning. Til statsborgarar i Noreg eller i ein annan EØS-stat som er elevar ved utanlandske eller internasjonale vidaregåande skolar i Noreg eller i utlandet, kan det givast tilskot til delvis dekning av skolepengane. Departementet kan gi forskrifter.

§ 6-4 Offentleg tilskot til skolar for funksjonshemma elevar

For grunnskolar og vidaregåande skolar for funksjonshemma blir alle driftsutgiftene dekte ved statstilskot etter ein normalsats per elev per skoleår.

Kapittel 7 Diverse

§ 7-1 Budsjett og rekneskap

Skolane må leggje fram budsjett og rekneskap etter forskrifter fastsette av departementet.

§ 7-2 Tilsyn m.m.

Departementet fører tilsyn med skolar godkjende etter denne lova og skal i den samanhengen ha tilgjenge til skoleanlegg og dokumentasjon.

Dersom det blir oppdaga forhold som står i strid med denne lova eller med forskrifter gjevne med heimel i lova, kan departementet gi pålegg om å rette på forholda.

Departementet kan halde attende tilskotet eller dra godkjenninga attende dersom vilkåra i denne lova ikkje blir fylte.

§ 7-3 Teieplikt

Reglane om teieplikt i forvaltningslova gjeld ved behandling av saker etter denne lova.

§ 7-4 Opplysningsplikt til barneverntenesta

Personalet i skolar etter denne lova skal i arbeidet sitt vere på vakt overfor forhold som kan føre til tiltak frå barneverntenesta.

Utan hinder av teieplikta skal personalet av eige tiltak gi opplysningar til barneverntenesta når det er grunn til å tru at eit barn blir mishandla i heimen, eller når det ligg føre andre former for alvorleg omsorgsvikt, jf. §§ 4-10 til 4-12 i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester, eller når eit barn har vist vedvarande alvorlege åtferdsvanskar, jf. § 4-24 i den same lova. Også etter pålegg frå dei organa som er ansvarlege for å gjennomføre lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester, skal personalet gi slike opplysningar.

§ 7-5 Opplysningsplikt til sosialtenesta

Personalet i skolar etter denne lova skal i klient saker gi råd og rettleiing til sosialtenesta. Personalet skal vere på vakt overfor forhold som bør føre til tiltak frå sosialtenesta, og skal av eige tiltak gi sosialtenesta opplysningar om slike forhold. Av eige tiltak kan opplysningar berre givast med samtykke frå eleven, eventuelt frå foreldra, eller så langt opplysningane elles kan givast utan hinder av teieplikta.

§ 7-6 Straffeansvar

Dersom ein elev i grunnskolen utan å ha rett til det har fråvær frå den pliktige opplæringa, kan foreldra eller andre som har omsorg for eleven, straffast med bøter dersom fråværet kjem av at dei har handla forsettleg eller aktlaust. Offentleg påtale blir ikkje reist utan når kommunen set fram krav om slik påtale.

§ 7-7 Overgangsreglar

Departementet fastset overgangsreglar for skolar som er godkjende etter privatskulelova.

§ 7-8 Endringar i andre lover

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa blir det gjort desse endringane:

§ 1-1 andre ledd skal lyde:

Lova gjeld private grunnskolar som ikkje mottok statstilskot etter *friskolelova*, og privat heimeopplæring i grunnskolen.

§ 2-8 skal lyde:

Kommunen skal gi elevar i grunnskolen med anna morsmål enn norsk og samisk nødvendig morsmål opplæring, tospråkleg fagopplæring og særskild norskopplæring til dei har tilstrekkelege kunnskapar i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen.

Morsmål opplæringa kan leggast til annan skole enn den eleven til vanleg går ved.

Når opplæringa ikkje kan givast av eigna undervisningspersonale ved nokon skole i kommunen, skal kommunen så langt mogleg leggje til rette for anna opplæring tilpassa føresetnadene til elevane.

I lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester blir det gjort følgjande endring:

§ 6-4 tredje ledd skal lyde:

Også yrkesutøvere i medhold av lov om helsepersonell mv., lov om psykisk helsevern, lov om helse-tjenesten i kommunene, lov om familievernkontorer og meklingsmenn i ekteskapsaker (jf. lov om ekteskap), samt lov om frittstående skolar plikter å gi opplysningar etter reglane i andre ledd.

§ 7-9 Iverksetjing

Lova tek til å gjelde frå 1. oktober 2003.

Samstundes blir lov 14. juni 1985 nr. 73 om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring (privatskulelova) oppheva.

B.

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med et forslag til organisasjonsform for godkjenning og tilsyn av frittstående skoler senest høsten 2003.

C.

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med et lovforslag om godkjennelse med rett til tilskudd av private videregående skoler i løpet av vårsesjonen 2004.

D.

Stortinget ber Regjeringen legge fram sak som drøfter standarder for faglig måloppnåelse i all

grunnopplæring i forbindelse med oppfølgingen av Kvalitetsutvalgets arbeid.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 15. mai 2003

Rolf Reikvam
leder

Trine Skei Grande
ordfører